

Laksurin, ein löginn fiskur

Ríkin av gáttarum lívleikum fer laksurin sum ungur at ferðast, henda ferðing er enn lutvist eitt loyndarmál, ið vísindamenn um allan heim royna at finna greiðu á. Roymt hevur verið at funnið fram til, hvi hetta er so, og hvar laksurin fer.

Laksurin byrjar lív sitt í eggjum, ið er á stódd sum ertur. Saman við túsundum øðrum liggur tað væl fjalt niðri í móru- og sandbotni í onkrari á. Í fyrstuni liggur tann líti fiskurin niðri í myrkrunum og livir av eggjablommuni, sum framvegis er fóst uppi í honum.

Um hesin litli laksungrin er heppin kann hann liva eini átta — niggju ár; men henda fyrsta tíðin er tann tryggasta.

10 CM LANGUR — VEGAR BERT 100 GR.

Seks vikur seinni er blomman liðug, og nú leitar maðkapirran upp gjøgnum mórana. Her kemur hon beinanvegin fram í livsins

beiskeikar, bert tveir cm long er hon leskiligur døgurði hjá silum, álum og dunnum. Tessvegna verður ein rúgva av laksayngli einu longu teir fyrstu dagarnar.

Maðkapirran ertur annars tað, ið er minni enn hon sjálv.

Kortini veksur laksaynglið nógv spakuligari enn hinir fiskarnir í ánni, tí tvey ár seinni er tann ungi laksurin bert eini 10 cm langur og vigar einans 100 gr.

HIN LANGA FERÐIN TIL HAVS

Snøggliga ein dagin kemur kortini fjáltur á allar hesar ungu laksarnar, og teir lata seg allir sum ein reka oman ána móti havinum. Reka — ja, teir venda hövðinum móti streyminum allan vegin, so tað sær næstan út, sum teir vilja siggja heimstað sín sum longst.

Henda ferðingin er kortini ikki bert gleimur, tí mangan er vegurin til havsins bæði langur (upp móti 3200 km) og strangur við hörðum streymi og høgum fossum.

Sum tíðin liður rennur áin makari, og úti í ósanum verður hon so møk, at saltvatnið blandast uppi hana. Tá kennir laksurin saltið, róka sær í hálsinum, og tá hvorvur allur ivi, hann snýr sær oman eftir og vil í havið — hvar? — Ja, tað veit eingin við vissu.

Á HEIMFERÐ — Í SAMA ÓSA, SAMA STAÐ

Um tað eydnast laksinum at bjarga livinum á burtferðini, so hittir tú hann aftur í sama ósa, tá hann leitar heim aftur til sama staðin, har hann kom út úr eggjum.

Sum teir, ið verið hava leiingi í útlandinum, er hann sera nógv broyttur hesa tíðina.

Tá hann legði frá landi, var laksurin á stódd sum ein litil fjarðasild.

Eftir bert einum ári í havinum er hann toygdur til 50 cm og vigar um leið 5 kg, nú er hann ein bulamikil, vakur fiskur. Er hann burtur í drögva tíð, so kann hann viga eini 25 kg. Kortini fer laksurin nýtslu av megi síni, tí tá hann skal heim, hittir hann longu fíggjindar sínar úti í áarósanum.

MIKLIR VANDAR LÚRA OG HÓTTA

Her liggur smáhvalur og kópur og biðar eftir honum, mangir enda tí sum hvala- ella kópamatur.

Menniskjan plagar ikki at vera aftast, og so er heldur ikki her, tí samstundis liggja skip og bátar við gørunum og veiða í hópatali av laks.

Mangir sleppa kortini niðan í ána, men bert fyri at hitta erturin, og um onkur laksur er so næsaðjarvur at leita sær hvíld inni við áarbakkun, so kann hann rokna við at verða syftur upp á land av eini skógarbjørn ella onkrari svangari orñ.

Her halda menniskjuni seg eisini fram, tí her uppi kann laksurin hitta veiðumenn við tráðu.

Teir hepnastu laksarnir svimja kortini áhaldandi, og kunnu teir koma einar 15 km niðan um dagin. Ikki stóðgar laksurin á til teir at fáa sær nakran bitan, tí er tað ótrúligt, at hann kann greiða at sleppa upp um fossar, sum eru 12-15 m høgir.

HEIMKOMIN FINNUR LAKSURN SÆR »HJONADAR- FELAGA«

So lógið tað ljóðar, so finnur hvør bólkur fram til sama staðin, haðani hann kom, og nú býta laksabólkarnir seg sundur í por.

Tá eitt par hevur funnið ein hóskaði bústað, svimur kvennfiskurin niður á botn, leggur seg á líðina og fer at sláa við stertinum, til hann hevur fingið grivið eitt hóskaði hol (40 cm) djúpt niður í mórana. Í hetta hol ella kullu gýtur so kvennfiskurin so eini 15 egg. Kallfiskurin fer so og spræmir sil oman yvir eggini. Kvennfiskurin kastar kulluna aftur, og tað sama endurtekur seg uppaftur. Hetta heldur fram í fimm dagar, og samlaða arbeiðsúrslitið liggur um 20.000 egg. Aftaná eru bæði kvenn- og kallfiskurin útlögvað.

KYRRAHAVSLAKSURN DOYR EFTIR GÝTINGINA

Meðan ein partur av Atlantarhavslaksinum røkkur aftur í havið. Tá laksurin hevur fingið megina aftur úti í havinum, fer hann aftur niðan í ána at gýta av nýggjum.

Tá tíðin er komin endurtekur ringrásin seg av nýggjum. Livsins hjól melur í heilum.

Hetta er í stuttum tað, vit vita um laksin, men enn meira lógið og spennandi er tað, sum enn er ógreitt.

FYRSTA LOYNDARMÁLID? HVAR HEVUR LAKSURN VERIÐ?

Hvat hevur hann gjørt alla ta tíð, hann var í havinum? Bert fáir

laksar vera fingir frá tí, teir fara úr ánni, og til teir koma aftur.

Hetta er veruliga lógið, tí øll høv verða í dag kannað, bæði á ein og annan hátt, men sera sjáldsamt er at siggja nakað til laksin.

Eitt er kortini givið: Laksurin hevur onga neyð liðið, hann man tvørturímóti hava havt tað sera gott eftir tí ovurmikla vøkstri at døma.

HIN SPURNING- URIN ER:

Hvussu finnur laksurin heim aftur á sama blettin, har hann var útklaktur, hóast leiðin mangan man vera fleiri túsund km long?

Eingin av hesum forvitnisligu spurningum er vorðin loystur til fulnar. Nógv hevur kortini verið gitt um henda spurning.

Hvar Kyrrahavslaksurin heldur til, veit eingin, men hin bretska náttúrufrøðingurin George Rees heldur, at Atlantarhavslaksurin, bæði tann europeiski og hin amerikanski, savnast saman og halda leiðina norður undir isin. Har inni undir ísskorpuni hevur hann frið at eta seg mettan av rekjum (rejer).

Hetta er kortini ikki prógvað. Eitt er tó víst: Inni undir isinum er mongd av rekjum, tí tá ísfjall kasta sær á, liggur ofta tummatjúkt jaður av rekjum uppi undir teimum. (Tað er kanska vert at nevna, at reki líkist hummara, men er væl minni).

HIN STORSTI SPURNINGURIN ER:

Hvussu finnur laksurin heim aftur? Enn er eingin góðtikin frágreiðing komin um hetta, men tað er ikki einans laksurin, sum hevur slíkar gávur. Aðrir fiskar eiga

eisini evni at »navigera«. Vælkent er jú, at flytifuglar duga sera væl at leita aftur á staðin.

Á norðvestursíðu Ameríku heldur nógvur laksur til í ánum, og har verður stór laksaveiða ríkin.

Í Eystrasalti er ein serlig grein av laks, sum leitar niðan í svensku finsku, russisku og polsku áirnar.

Fiskimenn á Bornholm hava leiingi fingið góða inntøku av laksaveiðu har á leið.

STUTTLEIKA- FISKISKAPUR

Tá tosað verður um laks, ber ikki til at leypa stuttleikafiskimannin um.

Einki er so spennandi sum at berjast við ein stóran laks, ið er komin á tráðuna, og sera væl mást tú duga, um tú skalt vera so heppin at fáa laksin upp á turt, tí aloftast fer hann av ella slitur, um tú ikki dugur at draga og geva út, tá tað eigur at vera gjørt. Tú mást jú minnast til, at laksurin kann viga eini 50 pund.

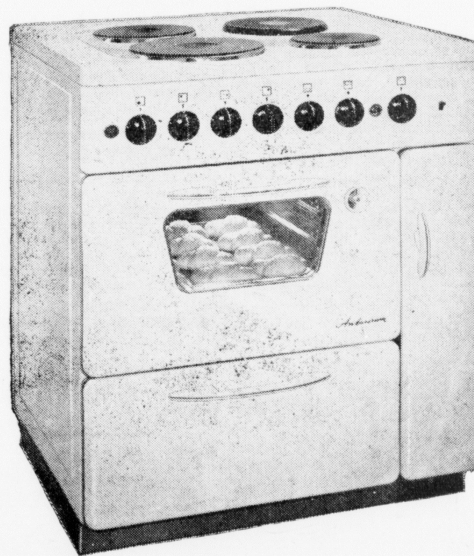
Í Føroyum eru royndir gjordar at sleppa laksayngul, men enn er helst ov tíðliga at siga nakað um, hvussu hetta tiltak man fara at roynast.

SKULA TIT BRÚKA BIL

persónkoyring ella skúla-
koyring, so snarið tlf. 3456

Alexander Dalfoss

Størsta úrval í El-komfýrum

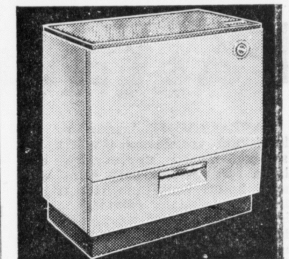
RADIO-EL tlf. 1396

Nýggjur HØGGUSLOKKUR

A GOYMSLU.

Pf. Bacalao

HESS-O-DAN den varme- rigtige oliekamin

- dejlig nem varme
- god økonomi
- indbygget tank...

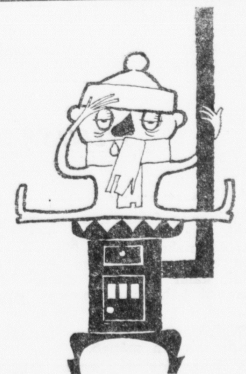
Ff. Valdemar Lützen
Tórshavn — tlf. 1020

TOP-TEN

1. Yesterday Man (Chris Andrews)
2. Here it comes again (The Fortunes)
3. It is really over (Jim Reeves)
4. We shall overcome (Joan Baez)
5. Mina första barndomsår (The Key Brothers)
6. Gett off of my cloud (The Rolling Stones)
7. Gjemt er ikke glemt (Björg Irma)
8. Satisfaction (The Rolling Stones)
9. The Fools Paradise (Jim Reeves)
10. Føroyskur dansur (Nólsoyingar kvøðar)

GARRARD plátu-
spælalar kr. 180,00
GARRARD plátu-
skiftarar kr. 260,00
tær fáast hjá

H. C. W. TÓRGAR
telf. 2042

Hostalint
FRANTS RESTORFF

sjokulátuvirkis

Telegrafboð

Á teiegrafstöðini er pláss
leyst fyrri 1 boðdreingi eina
gentu á 16-17 ára aldri.

E. Akraberg Hansen.